

Viktoria Shumskaya – Vladislav Yurashko: No Yesterday / No Tomorrow

Synagóga – Centrum súčasného umenia, Halenárska 2, Trnava

13. 12. (št) 2018 – 3. 2. (ne) 2019

Spoločná výstava autorov Viktorie Shumskaye a Vlada Yurashka intervenuje do priestoru synagógy v mnohých rovinách. Práce oboch autorov sa vzájomne dopĺňajú, hoci každý využíva iné formálne prístupy.

Objekty Vlada Yurashka zostavené z nájdeného a svojim spôsobom nepotrebného dreva svojimi tvarmi evokujú smerové ukazovatele, či archaické totemy niekedy doplnené textami. Tento materiál je metaforou života, jeho rozkladu a pomínutelnosti, podobne ako kriedové nápisy, ktoré možno ľahko zmazať. Ich rozmiestnenie narúša pravidelne štrukturovaný priestor. Farebnosť však na druhej strane korešponduje s hrdzavými liatinovými stĺpmi zdobenými florálnymi motívami a v širšom pláne vytvárajú pomyslenú prírodnú štruktúru lesa.

Tá je podporovaná aj abstraktnými maľbami Viktorie Shumskaye. Ich rozmiestnenie pod emporami a nasvietenie chladným modrým svetlom inštaláciu dotvára a vzniká tak environment akejsi vnútornej, duchovnej, krajiny. Pochmúrneho prostredia človeka (či ľudí), ktorý sa nemôže vrátiť kde bol včera a nevie, kde skončí zajtra, čakajúcho na neistý osud.

Nádej sa otvára na konci priestoru v monumentálnom ikonostase umiestnenom v apside, kde kedysi stála schránka na tóru. Ten je vyskladaný z mnohých čiernobielych malieb, ktorých štruktúra je odvodená z geometrie plátien. Vznikajú tak spleť sietí križujúcich sa čiar, ktoré autor vyplní čiernou farbou, vytvárajúce rozličné variácie.

Opäť sa tu navodzuje prvok asymetrie v usporiadanosti, nielen v rámci jednotlivých obrazov, ale aj celkovej kompozície. Tieto maľby kooperujú svojou formálnou stránkou s motívami obsiahnutými v tejto časti stavby – Dávidova hviezda v rozetovom okne, zlaté a strieborné hviezdy na stenách, čierno-biely motív na historických dlaždiciach a aj pravouhlý priestor samotného svätostánku.

Geometria navodzujúca pocit prítomnosti však nie je len odkazom k tradícii renesančnej maľby a jej vzťahu k iluzívnemu vytváraniu priestoru na ploche pomocou matematiky. Je tu svojbytným prvkom, ohraničujúcim a vymedzujúcim farebné plochy, deliacim celú schému na to čo je čierne a čo je biele.

Celú koncepciu završuje séria potemnených malieb Viktorie Shumskaye asymetricky rozmiestnených na poschodí, ktoré bolo kedysi určené pre ženy. Jej abstraktné obrazy sú osobnou výpoveďou o strate, toho čo považuje za blízke, či už rodiny alebo miest. Slovanami autorky, predstavujú jej spálenú dušu. A ďalšom pláne odkazujú na históriu priestoru, nie len faktograficky (budova vyhorela v roku 1986), ale aj v prenesenom význame zmarených ľudských životov v plynových komorách a krematóriách koncentračných táborov. Sú chladným miestom medzi svetmi, v ktorom ostali tí, čo všetko stratili zostala im okrem spomienok iba tieseň z neistoty.

Odkazy na minulosť priestoru spojenú s tragédiou holokaustu a osobná skúsenosť autorov, ktorých zase o blízky pripravil súčasný konflikt na Ukrajine vytvárajú celistvé dielo komunikujúce medzi minulosťou a prítomnosťou, medzi odkazom stíchnutých hlasov tých, ktorí tu už nie sú, a našou vlastnou neistotou z budúcnosti.

Predstavujú apel na hľadanie cesty z kruhu násilia, útlaku a totalitných praktík, pre ktoré má ľudský život iba formu slúžiacu jeho vlastnému aparátu. Minulosť už nezmeníme, ale dnešok by sme mali využiť, aby sa jej temné miesta v nejakej podobe nevrátili v budúcnosti.

Peter Molari

Výstavu z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

Fond na podporu umenia je hlavným partnerom projektu.

u. fond
na podporu
umenia